

STUDENTEN WEEKBLAD

7de JAARGANG.

N°. 8.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, D. M. G. KOCH,
M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, J. H. TELDERS, R. VER
LOREN VAN THEMAAT.

DONDERDAG
24 NOV. 1904.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, Oude Delft 223, op Dinsdag 29 November, des middags om 4 uur.

Diës Natalis van de Societeit Phoenix, 26 November 1904.

REDE van den President der Societeit,
de heer C. J. M. MILO.

Mijne heeren,

Leden der Societeit Phoenix.

Twaalf slagen, door allen in stilte aangehoord, hebben het uur van middernacht aangekondigd. Dof klonken ze en somber, 't zijn klanken slechts, die we hooren, klanken, die zingen een eentonig, weemoedig lied. Maar toch, luister goed. Er schuilen andere geluiden in, zachter en liefelijker. Nauw hooren we ze in die zwaar-aanrollende weemoedsgalmen, maar toch zijn ze er in, streelen ze het oor, doen ze snaren in ons binnenste trillen van geluk en vreugde.

Gij allen weet voorzeker, welke beteekenis ze hebben, die doffe tonen in deze donkere zalen. Een oude Phoenix is gestorven, een jonge Phoenix is uit zijn asche herrezen.

Met plechtigen zang hebben wij den ouden, afgeleefden grijsaard aan den schoot der aarde toevertrouwd. Nog treuren we om zijn heengaan, maar dan . . . plots, vol vreugde, doch ook vol zorg snellen wij toe om den jongen vogel te steunen, hem te koesteren aan onze borst, hem te laven met spijs en drank. Er zit wat in, in dezen kleinen vogel. Jong is hij nog en zwak en hulpbehoevend, maar toch wijst alles er op, dat hij sterk zal worden eens, heel sterk, als wij maar ons best doen hem goed op te voeden. En zou dit moeilijk zijn, ik vraag het u, voor ons, die hier staan met honderden, één van zin en één van willen waar het betreft den voorspoed en het welzijn van den kleinen? Want gij zult toch wel willen probeeren, alles wat in uw macht is om hem groot en sterk te doen worden. En is hij dat eenmaal, — veel zal hij dan u allen teruggeven, in onuitsprekelijk grooten dank, voor alles wat gij te zijnen behoeve hebt aangewend.

Doch ik wil niet langer in beeldspraak het woord tot U voeren. Daar is feest heden in dit gebouw! Weder een jaar langer heeft de Societeit U gastvrij ontvangen onder haar beschermend dak, weder een jaar langer heeft zij lief en leed met U gedeeld, weder een jaar langer is zij voor hen, die het ouderlijk huis verlaten hebben, om hier in Delft hunne carrière te beginnen, geweest, wat dat huis voor U was in uwe woonplaats. En waar de Societeit zoo met U mééleeft, U zooveel geeft aan warme vriendschap, dáár past het ons een oogenblik te herdenken alles, wat dit trotsche gebouw het laatste jaar heeft beleefd, nu we staan aan het begin van een nieuw jaar.

Lang zal ik niet tot U spreken, ik zou te lang ophouden de dolle jolijt, de onweerstaanbare feestvreugde, die ieder in zich moet voelen, waar het geldt een voorbijgegaan jaar te herdenken, een nieuw jaar in vroolijkheid te beginnen.

Slechts enkele oogenblikken vraag ik uwe welwillende aandacht met mij de geschiedenis van het afgelopen kroegjaar te doorloopen.

Na den drukken groentijd van verleden jaar was de groote

stilte in de Decembermaand een pijnlijke reactie. Geen dolle avonden werden er gehouden, bijna geen enkele club was er, die de stilte in deze zalen trachtte te verbreken door hunne vroolijke feesten, in jeugdig enthousiasme gevierd. Uitgestorven leek de Societeit, voorzaal en middenzaal waren verlaten en alleen de nieuwe leden zag men, weinig nog in aantal, naar de billardzaal sluipen, alsof zij uitsluitend daar konden vinden wat de Societeit hen biedt aan gezelligheid en levenservaring. Waar bleven ze, de dolle uitbarstingen van eerste en tweede en oudere jaars, waar bleven ze, de avonden, dat men hier elkanders gezelschap zocht tot laat in den nacht, alleen om voor enkele uren zich los te maken van het eentonige, alledaagsche leven, om het jeugdig enthousiasme bot te vieren in gezelligen kout, in vurig gezang, in een alles meeslepde cortège?

Helaas! Ze kwamen niet, die uren van onderling genoeg. Leeg bleven deze zalen, treurig sleepte de Vogel-Phoenix zijn droef bestaan verder. Gelukkig, één groot, verblindend licht straalde plotseling in de hier heerschende duisternis. Op 17 December had de uitreiking van den Almanak plaats. Toen, als door tooverslag, veranderde de toestand, zooals die hier nu reeds maanden had bestaan. Er heerschte een feeststemming in de vroede stad van Delft. Men zette van zich af, alles wat deed denken aan studie, aan examens, aan feestvreugd-onderdrukkende omstandigheden, om zich te laten benevelen door den goddelijken roes van heerlijk jong-zijn. Ieder, die dezen avond heeft medegemaakt, zal zich herinneren die enthousiaste genotsuitbarstingen van den voor een moment van conventioneele-banden-lossen student.

Helaas, slechts een avond duurde de vroolijkheid. Iedereen viel terug in de gewone dagelijksche sleur. Iedereen wierp zich met noeste vlijt in de boeken of zocht plezier op andere plaatsen. Op de Societeit zag men slechts die enkele getrouwen terug, wien de Phoenix te lief was geworden, om er lang van te kunnen scheiden.

Toen kwam de Kerstvacantie en daarna, in nog grooter kracht, de werkduivel, waarvan iedereen bezeten scheen.

En onze vogel schudde droefgeestig den fieren kop en leefde in stille eenzaamheid verder.

Intusschen had het bestuur der Societeit niet stilgezeten, maar getracht, het den leden, waar het kon, zoo aangenaam mogelijk te maken. Zoo kwam op verzoek van eenige leden, die niet tevreden waren met het eten hier beneden, eene nieuwe regeling in deze questie tot stand. Aan het buffet werden bonboekjes verkrijgbaar gesteld, waarop men beneden volgens vast menu kon dineeren. Deze daad viel zeker zeer in de smaak van deze categorie van leden. Er werd tenminste direct druk van de bonboekjes gebruik gemaakt, waardoor de vroeger vaak terugkerende klachten over het eten, nu tot een minimum werden beperkt.

Op de Alg. Vergadering van 11 Februari kwam ook het directeurs reglement tot stand, dat de verhouding tusschen bedienden en Directeur en tusschen Directeur en Bestuur der Societeit beter regelde, dan dit tot dusver het geval was geweest en waardoor de Directeur ook vervuld zag zijn wensch, juist omschreven te zien, waaraan hij zich te houden had. Toch sprekende over dezen functionaris, voel ik mij gedrongen mijn hartelijke dankbetuiging hem te zenden, die ook dit jaar weer zich op zoo eminente

wijze van zijnen lastigen en zwaren taak heeft gekwet. Hopen wij dat hij nog lang in ons midden mag blijven, tot bloei voor de Societeit, tot vreugde van alle leden.

De Societeit leefde haar droef bestaan voort, maar gelukkig, het daagde in den Oosten, en niet lang zou het meer duren, waarop de tijd dáár zijn zou, dat andermaal tal van studenten uit verschillende jaren op nieuw leven brachten in dit gebouw.

Op 26 Februari had de Courantenverbranding met Wijnverloting plaats. Aan dit feest was dit jaar een bijzonderheid verbonden, omdat de Feestcommissie van de maskerade gretig deze gelegenheid bij de haren had gevat een groote verkoop uit te schrijven van alle costumes, requisieten en decoratieën, welke bij den zoo luisterrijken ommetocht van keizer Nikephoras Phocas gebruikt waren geworden. De Feestcommissie kan niet anders dan met genoegen op dit plan terug zien. Costumes en verdere benodigdheden gingen met graagte van de hand en een bijzonder woord van hulde moet hier uitgebracht worden op de K. A. R. O. S., de club, die door haar koopgraagte anderen aanspoorde dit voorbeeld te volgen en daardoor veel bijbracht tot de algemeene feestvreugde.

De Wijnverloting en de daarbij hoorende agitatie, brachten spoedig de menschen in een aller-aangenaamste stemming, een stemming, die nog verhoogd werd door de daaropvolgende Courantenverbranding. Dat was weer eens een gezelligen avond, waarop niemand dacht aan tijd, aan werk, aan welke besognes ook, doch waar één gedachte velen bij elkander hield tot vroeg in den morgen: Gezelligheid kent geen tijd.

Eén moment dreigde de Courantenverbranding geen doorgang te zullen vinden, toen de Burgemeester met het oog op het groote brandgevaar voor belendende gebouwen, weigerde zijn toestemming te geven. Dank zij echter het energiek optreden van onzen toenmaligen president, den Heer Fentener van Vlissingen, die in persoon den burgemeester tot andere gedachten wist te brengen, bleef het feest dit jaar voor ons behouden. Het was een genot te zien, hoe oud en jong zich aaneensloten om te wandelen door den vlamgloed, het deed den ouderen goed het jeugdig enthousiasme bij de jongeren te zien, waar hij vroeger dit enthousiasme zoo onwederlegbaar had getoond, het deed den jongeren goed te zien, dat slechts weinig of niets van de feestvreugde der ouderen in den loop der jaren verloren was gegaan.

Helaas! waarom heerscht deze toestand niet altijd en overal in ons klein studenten-wereldje, want dat is iets dat wij altijd moeten behouden, in welke omstandigheden ook: enthousiasme voor ons student-zijn, willen wij niet ingeslokt worden door de ons van alle kanten omringende Maatschappij.

Nog was de rij der feesten niet afgehoopen, want nauw waren de gemoederen na dezen vroolijken, vreugdevollen dag eenigszins bekoeld of I. G. O. V. verraste ons den 18en Maart op een allerpotserlijkste, zeer naturalistische voorstelling van Cleopatra, welke uitstekend slaagde.

En zoo komen wij vanzelf op de onvergetelijke dagen van den 25en en 26en Maart: De Corpsdiën.

Blijde, gelukkige gezichten, overal, waar men maar keek. Ieder voelde in zich die onzeggelijk groote vreugde mee te vieren de verjaardag van ons Corps, ons Corps, dat we liefhebben, dat we zullen blijven liefhebben lang, heel lang nadat wij hier vandaan zijn gegaan, omdat we voelen, omdat we moeten voelen, die grooten, goeden invloed, die het Corps op ons jong, ontvankelijk gemoed heeft uitgeoefend, een invloed, die zich nu misschien nog niet heeft geopenbaard, doch waarvan wij de onschatbare waarde zeker zullen leeren kennen, als wij staan zelfstandig, alleen in de groote maatschappij. Want hier is het, in het Corps, dat ge gevormd zult zien de grondslagen van uw karakter, uw menschenkennis en dus heel uw optreden in uw toekomstig leven, dingen, die ge even hard noodig zult hebben, zoo niet noodiger, dan uw kennis aan de P. S. door studie verkregen. Gelukkig ook waren allen, den verjaardag van ons Corps te kunnen vieren, omdat dat Corps zoo'n hoog verheven standpunt in onze Nederlandsche Studenten-Wereld inneemt en waar weinigen slechts den roem zich kunnen toeëigenen ons Corps tot dat hooge standpunt te hebben gevoerd, daar kan iedereen zich het tot eer rekenen, dat Corps op die zelfde plaats te hebben gehandhaafd.

Behoef ik U na dit alles te zeggen, dat ze onvergetelijk waren, die beide dagen van Maart?

Gezelliger avond dan de kroegjoolavond op den 25en, schitterender feest dan het Collation op den 26en, toen de geheele voorzaal herschepen was in een grooten feestdich, de tafels bogen onder het gewicht van keur van spijzen en parelenden wijn, kan men zich moeilijk voorstellen.

De vakantie naderde met rassche schreden.

Studeeren! was thans de leus van iedereen en merkbaar daalde dus het Societeitsbezoek zooals trouwens niet anders te verwachten is.

Het bestuur der Societeit evenwel had nog geen rust, want verandering moest er komen in een wantoestand, die hier niet mocht blijven bestaan. De credietregeling moest herzien worden.

Uitgaande van het idee dat het schorsen van de Societeit moeilijker moest gemaakt worden, dat daarentegen de ontschorsing moet worden vergemakkelijkt, stelden de heeren H. H. de Jong en R. Berns tijdens hunne zomervacantie een wetswijziging samen, zooals die thans twee maanden lang hier reeds in werking is gesteld. Moeilijk is het in dezen korten tijd na te gaan, hoe de nieuwe wet werkt. Zooveel kunnen wij echter wel zeggen, dat ze hoogst waarschijnlijk wel geheel zal vervullen de enorm groote behoefte, die er bestond. In ieder geval een woord van hulde aan de energieke samenstellers.

Nu ik toch met U het finantieel terrein ben binnengetreden, is het misschien hier wel de juiste plaats U het een en ander aangaande deze kwestie mede te deelen. Geen lang verhaal zal ik U opdisschen, geen met cijfers en getallen doorspekt verslag van alles wat hier omgaat, doch slechts in het kort een blootlegging van den finantieelen toestand. U zult mij misschien verwijten, dat het op dezen feestavond geen tijd is over geldelijke zaken te praten. Ik antwoord U, dat we tot nu toe slechts den goeden kant hebben bekeken van de medaille, thans moeten wij ook de keerzijde zien.

Welnu dan, heeren, weet dat het critieke jaren zijn, die wij nu beleven. De enorme vergrooting en verfraaiing van dit gebouw maakte, nu ongeveer twee jaren geleden, een leening van f 40,000 noodzakelijk. Door deze verandering stegen de onkosten, zooals daar zijn licht, verwarming, bediening, onderhoud, in grootere mate dan bedroeg de toename van het ledenaantal. En dat de toestand heusch niet rooskleurig is, blijkt uit het verslag van den accountant, wiens advies het was, dat voor goede afschrijving en voor onderhoud van dit gebouw, jaarlijks f 4000 meer winst moest worden behaald. Hierin is getracht te voorzien door contributie- en tariefverhoging, zeer zeker stappen in de goede richting, maar die ons niet brengen nog waar we willen wezen.

Nog is de winst te weinig, en waar dit tekort niet kan geweten worden aan het aantal leden, daar moet wel de schuld bij de leden zelf worden gezocht. Het was vooral verleden jaar dat de finantiën zwakker stonden dan ooit. Een schande was het, zooals er toen niet het crediet werd omgesprongen. Eertijds rekende men het zich tot een schande, zijn naam op de beruchte schorsingslijst te zien staan, verleden jaar scheen men het eerder plezierig te vinden, zoo enorm groot was het aantal niet-betalers toen.

Velen waren er, die, na hier het vette der aarde te hebben genoten, zich van de Societeit plotseling niets meer aantrokken, als het er op aankwam eenmaal gemaakte verteringen te betalen.

En dit is toch nooit de bedoeling geweest van den wetsformeerder, U f 150 crediet toe te staan, om U daarna te zien vertrekken. Neen, wil men veel verteren, dan moet men ook veel willen betalen.

Maar er waren er, die nog op andere wijze misbruik maakten van het crediet, door er enorm veel saldo's op na te houden, die men wel tien keer beloofde te betalen, doch waar men slechts zelden verder dan de belofte kwam.

Velen waren er helaas, die op deze manier „hun tweede thuis” veronachtzaamden.

Is het te verwonderen, dat op deze manier slechts weinig contant geld inkwam, juist nu, nu we het zoo hard noodig hadden. Want vergeet niet, dat het bedrag der door U gemaakte verteringen is een voorschot uit de kas der Societeit. Zeker meer dan veertigduizend gulden heeft de Societeit U op deze wijze geleend en dus is het eenig overgebleven bedrijfskapitaal dat, wat de kroeg maandelijks aan aflossingen ontvangt. Dikwerf is dit bedrag minder dan wat er weggaat aan leveranciers, omdat er velen zullen zijn, wier totaal vertering de f 15 of f 25 verre overtreft.

Duidelijk zal het U daarom zijn, dat ieder lid, dat zijn maandelijksche aflossing niet betaalt, het bedrijfskapitaal kleiner maakt en dus direct meewerkt tot het slechter maken der finantiën.

Ik zou ze U daarom toe willen schreeuwen, zoodat gij ze hooren moest, deze woorden, waarin het bestaan der Societeit feitelijk opgesloten ligt: Betaal toch trouw uwe maandelijksche aflossing, laat U niet schorsen. En waar de nieuwe wet U hierin zóo tegemoet komt, daar zou ik U bijna willen vragen, mij dit op uw eerewoord te beloven. Maar dit zal niet noodig zijn, want aan U allen draag ik de zorg op voor de toekomst der Societeit. Gij hebt die toekomst in uwe macht, want de Societeit behoort U.

Welnu, wendt dan al uw krachten aan, om ze schitterender te maken dan ooit. Verzaak uwen plicht niet tegenover haar, want nog zijn de tijden kritiek en ge zoudt er U later verwijten van moeten maken als eenmaal de zaken eens niet goed zouden gaan. Dan zou wroeging U aan het hart knagen, wanneer gij overpeinsdet, hoe gij Uw Eigendom hebt verwaarloosd.

Op den 28^{en} Augustus werden deze lokalen weder opengesteld met het oog op de vele kermisgangers en langzamerhand, korten tijd voor en na het begin van den groentijd, kwamen hier weer hun intrede maken al die oude, bekende gezichten, waarvan wij noode enkele maanden moesten scheiden. Goddelijke, verheven momenten waren het, waarin wij onze vrienden, met wien wij vreugde en plezier, doch ook angst en droefenis hadden gedeeld, hartelijk de handen konden drukken, momenten, waarin men maar al te goed voelt en apprecieert, wat het voor ons Corps beteekent, verbonden te zijn door den band der vriendschap, momenten, waarin het ook duidelijk blijkt, dat de Societeit is het brandpunt van het Corpsleven.

De groentijd bracht met zich mede de gewone, jolige drukte. Lang bleef men soms bijeen, elkaar vertellende van de wederwaardigheden, welke men in de vacantie had meegemaakt.

Een 120 tal eerste-jaars gaven zich op voor het lidmaatschap van de Societeit.

Er blijft mij nu nog over, te spreken van de drukke maanden na den groentijd en wat er in dien tijd op de Societeit gebeurde.

Op de Algemeene Vergadering van 20 en 25 Sept. werd na beide lezingen het nieuwe credietsysteem aangenomen, zooals het de leden thans bekend is en waarvan ik U reeds een en ander mededeelde.

Op den 21^{en} Sept. had een welgeslaagd kegelconcours plaats, dat eerst nu doorgang vond, omdat het vorige jaar de meeste kegelaars Delft reeds hadden verlaten.

Op den 5^{en} October trad het oude bestuur af. Het waren de heeren Fentener van Vlissingen, Dunlop, de Jongh en Feltmann, die ons gingen verlaten. Waar ik reeds met lof gewaarde van den heer de Jongh, daar mogen ook de heeren Dunlop en Feltmann voor hun ijver en activiteit in alle zaken, de Societeit betreffende, niet vergeten worden, maar een afzonderlijk woord van groote hulde moet mij hier van de lippen voor onzen voortreffelijken president Fentener van Vlissingen. Hij was het, die het initiatief nam tot de nieuwe wet en ook aangaf de richting, waarin men werken moest, hij was het, die hier aankwam met het idee van den accountant, hij was het, die hier de dubbele boekhouding invoerde. Steeds werkzaam voor de Societeit, altijd op zijn post, waar het gold haar belangen te behartigen, nauwgezet functionaris en groot redenaar, was hij een president wiens weerga niet spoedig zal gevonden worden. Omstandigheden dwongen hem Delft te verlaten. Laat ons hopen, dat hij het in de maatschappij even ver bringe, als hij het hier als President heeft gebracht.

Het gebouw zelf onderging geen ingrijpende veranderingen. Alleen dient vermelding, dat de Sherrywagen in een fatsoenlijker, aangenameer kleed gestoken is en daardoor wel menigmaal het centrum worden zal van een of ander feest.

Ik heb U thans de voordeelen van de Societeit genoemd, ik heb U de fouten, die haar aankleven, niet verzwegen. Dit was mijn plicht. Maar thans nog enkele woorden buiten mijnen plicht om en wel tot U eerste-jaars, nieuwe leden der Societeit Phoenix. Ik weet dat bij velen een idee heerscht, dat, overdreven uitgedrukt, te vervatten zou zijn

in deze woorden: Wij, eerste-jaars moeten feesten op de Societeit om hier geduld en „getapt” te worden. Welnu, mijne heeren, dit is als absoluut fout geredeneerd. De Societeit behoort aan de leden, aan U allen, niet aan de „feestvierders” in het Corps. Ieder mag van dit gebouw gebruik maken waar en hoe hij wil, mits hij slechts blijve tusschen de wettelijk bepaalde grenzen.

Iedereen kan eischen hier gezelligheid te vinden, maar het is ook de plicht, de dure plicht van iedereen, hier gezelligheid te brengen.

En dit behoeft gij niet te doen door hier te feesten en veel geld stuk te slaan. Beminder zal hij zich maken, die van natuur gezelligheid om zich verspreidt, dan hij, die daartoe alleen in dronkenschap in staat is.

Onthoudt dit allen goed.

Geniet dan de groote voordeelen, die de Societeit U biedt en moppert niet bij het voldoen van Uwen plicht, want het is ondanikbaar, niets te geven, waar men veel ontvangen heeft.

Doch thans genoeg. Te lang misschien heb ik de dartele feestpret opgehouden, maar dit was noodig. Doch, ik herhaal het, thans genoeg! Gij allen, geeft u dan over aan den goddelijken feestoes! Ouderen en jongeren, klinkt, drinkt, zingt en toont dat gij te vieren weet, den schoonsten dag van onze Societeit,

DE DIËS,

Mijne heeren, ik ledig mijn glas op het welvaren der Societeit in het nieuwe jaar.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Drukpersvrijheid en Censuur.

II.

„Een volksooploop in Covent-garden, en zelfs het nietigste „wetje schijnt meer de aandacht van 't Huis der Gemeenten „te trekken dan de gewichtigste Indische vraagstukken,” riep Lord Macaulay eenmaal uit.

Een dergelijke uitspraak is ook op Nederland volkomen toepasselijk.

Bij alle gewichtige Indische quaesties bewaart het volk het stilzwijgen, het schijnt zelfs niet te vermoeden, dat er een Ned. O.-Indië bestaat, waarvan 't wel en wee aan 't Hollandsche volk is toevertrouwd.

Toch kon men, hoe gaarne men dit ook wenschte en hoe vaak men het ook heeft getracht, de personen niet tegenspreken, die, het Inlandsche volk van meer nabij kennende, de Ned. politiek een ramp achtten (Prof. Veth b.v. spreekt van „de Vampyr”)

Maar al kon men die personen dan ook niet weerleggen, men trachtte zijn geweten gerust te stellen door te wijzen op andere landen, die een politiek zouden hebben gevoerd, waarbij vergeleken de Nederlandsche schitterend genoemd mocht worden.

Het „wee den wolf die in een kwaad geruchte staat” was dan ook hier van toepassing.

Spanje (waar men van de Ned. koloniale politiek zoo bedroevend weinig weet, is het niet aan te nemen dat men van de Spaansche zoo'n studie heeft gemaakt) fungeerde eenmaal als algemeene wrijfpaal, en we moeten het bekennen, het paste bijzonder goed in de rol van zondebok.

Maar Spanje is zijne Koloniën kwijt en alsof het een afgesproken werk was, werd Engeland voor de opengevalen plaats aangewezen.

Spreekt men van hongersnood, epidemiën enz. enz. op Java, men staat direct gereed met 't antwoord: „dat gebeurt in Engelsch Indië nog veel erger.”

Of een dergelijke uitspraak wel waar is, en zoo ja, of ze dan als een excuus voor Nederland mag gelden, daar wordt minder naar gevraagd; men heeft eene uitvlucht noodig.

Toch zijn er redenen, dat de Engelsche koloniale politiek meer bekend is, en die moeten we vooral zoeken in de vrijheid van drukpers.

Als eenmaal aan Ned. Indië het recht zal worden verleend, nu reeds $\pm$ 70 jaar geleden aan Engelsch-Indië gegeven, dan zal men waarschijnlijk niet meer zoo spreken.

Lang voordat Nederland er aan dacht om wettelijke bepalingen voor de drukpers in de koloniën vast te stellen; in de laatste Regeerings-reglementen (voor O.-Indië in 1854, voor W.-Indië in 1865) was in Britsch-Indië de drukpers

reeds even vrij verklaard als in 't moederland. Dit was vooral een machtig wapen in de hand van de bestrijders van het regeeringsvoorstel.

Ook in Engeland waren jammerklachten opgegaan, toen lord Charles Metcalfe de censuur in Britsch-Indië ophief. (1835).

Ook daar schreeuwde men over dien verkeerden maatregel, die de Engelsche heerschappij op losse schroeven zou steilen, ja, velen meenden reeds het einde daarvan te kunnen profeteeren.

„Tusschen dit Britsch-Indisch rijk en Australië waar eveneens onbelemmerd vrijheid van drukpers bestaat, liggen de Nederlandsche bezittingen in den Indischen archipel, waar het Nederlandsche Gouvernement de werking der drukpers geheel wil vernietigen. Als dit den Minister van Koloniën voor 't tegenwoordige gelukt ('t geen God verhoede!) wat zullen daarvan voor Nederland de gevolgen zijn?"¹⁾

Welnu, evenals de ervaring van 70 jaar de Engelsche ongeluksprofeten glansrijk heeft weerlegd, zoo heeft ook de geschiedenis een antwoord op de laatste vraag gegeven.

Het drukpersreglement is de vloek voor Indië geweest.

Zooals boven reeds is aangestipt, werden eerst door de laatste regeeringsreglementen (O. Indië 1854; W. Indië 1865) wettelijke voorschriften gegeven:

Alle voorgaande reglementen hadden gewoon over deze quaestie gezwegen omdat „te voren de behoefte daaraan zelfs door 't meest autocratische bestuur niet gevoeld (werd) omdat een scherpe contrôle, ook zonder zulke bepalingen gemakkelijk kon worden uitgeoefend. Aan toezicht op werken van buiten Ned. Indië bestond geen behoefte omdat men zich zelfs in 't moederland weinig met koloniale aangelegenheden bezig hield en zoo ooit, dan hoogst zelden iets in Ned. Indië werd binnengevoerd, dat in de oogen van het bestuur voor orde en rust aldaar gevaarlijk kon worden geacht.”²⁾

De drukpers was zelfs in dien tijd in 't moederland nog weinig ontwikkeld, hoeveel te minder dan in de Koloniën.

Dit veranderde evenwel in het midden der vorige eeuw.

Niet dat van te voren de drukpers vrij was, verre van daar, al is dit dan ook wel eens beweerd voor het bestuur van den Commissaris generaal Du Bus de Ghisignies.³⁾

Integendeel, de drukpers werd streng bewaakt. Zoo was 't ook in W. Indië waar bij de laatste regeeringsreglementen van 1865 (voor Suriname in art. 8, voor Curaçao in art. 7), de vrijheid van de pers werd geregeld. In een werk van 't jaar 1842 b.v. lezen wij: „Er zijn (in Suriname — J) 4 drukkerijen, welke ieder 2 Couranten per week uitgeven, zijnde 8 te zamen, en die niets anders behelzen, dan oud nieuws, nittreksel uit Nederlandsche Couranten, en eenig mengselwerk voor het plaatselijk nieuws; dan, daar de nieuwsbladen onder gestrengde censuur van den Procureur-Generaal staan, kunnen zij niets belangrijks bevatten. Zelfs stukken van onzen beroemden J. H. van der Palm zijn doorgehaald omdat ze voor de Slaven als gevaarlijk beschouwd werden”⁴⁾.

In het wetsontwerp tot vaststelling van het beleid der Regeering in Nederlandsch-Indië, bij koninklijke boodschap van 29 October 1851 aan de 2^e Kamer aangeboden kwam een artikel 101 voor, luidende: „de uitoefening van het toezicht der regeering op de drukpers wordt bij algemeene verordening geregeld, in overeenstemming met het beginsel, dat het door de drukpers openbaren van gedachten en gevoelens, en het toelaten van buiten Nederlandsch-Indië gedrukte stukken geene belemmering mogen ondervinden, dan alleen in 't belang der openbare orde.

„Het van de regeering verkregen verlof, tot het in druk uitgeven van eenig geschrift, dekt te dien aanzien, de verantwoordelijkheid van den schrijver, den drukker en den uitgever jegens de maatschappij.

„De verantwoordelijkheid jegens bijzondere personen wordt daardoor niet opgeheven”. Dit artikel ondervond hevigen tegenstand. Bij alle verschil van meeningen, waren het de meeste kamerleden er toch over eens dat alleen repressive maatregelen genomen mochten worden, en dat de invoer van buiten Ned.-Indië gedrukte stukken vrij en onbelemmerd zou mogen geschieden.

¹⁾ „Tijdschrift voor Ned. Indië” jaargang 1857 blz. 300.

²⁾ „Encyclopaedie voor Ned. Indië” hoofdstuk „drukpers”.

³⁾ Zie Jhr. Mr. H. v. d. Wijck: „de Ned. O. I. bezittingen onder Du Bus blz. 253.

⁴⁾ M. D. Feenstra „de Neger-slaven in de Koloniën Suriname” bldz 59.

In 't gewijzigd-ontwerp, den 21^{en} December 1853 bij koninklijke boodschap aangeboden, luidde het daarom (art. 106):

„Het toezicht der regeering op de drukpers wordt bij algemeene verordening geregeld, in overeenstemming met 't beginsel dat het door de drukpers openbaren van gedachten en gevoelens, en het toelaten van buiten Nederlandsch-Indië gedrukte stukken geene belemmering mogen ondervinden, dan in 't belang van den staat gevorderd wordt.” Het artikel was alzoo veel strenger geworden. De voorstanders van 't preventief stelsel juichten, maar ook de tegenstand werd sterker; Thorbecke bestreed het heftig, met voorbeelden uit Britsch-Indië toonde hij aan, dat ook de orde zonder zulk een reglement voldoende kon gehandhaafd worden.

„Indien nu de regeering nog daarenboven alle openbaarheid belet, waar blijft dan het laatste middel van terechtwijzing voor de Staten-Generaal, van terechtwijzing voor den Minister, van terechtwijzing voor 't bestuur van Indië? Wij komen dan tot een regeering die al wenschte zij méér, inderdaad niets méér zal kennen dan de officieele waarheid”, riep hij uit, en daarom stelde hij een ander artikel voor, luidende:

„Tegen misdrijven, door middel van de drukpers of invoering van gedrukte stukken gepleegd, wordt bij algemeene verordening voorzien.”

Dit artikel dat de vrije pers huldigde, vond natuurlijk bij den minister hevigen tegenstand, ook de heer Baud meende Thorbecke te moeten weerleggen met een reeks van uitspattingen, waaraan de pers zich in andere landen zou hebben schuldig gemaakt. Het amendement Thorbecke werd dan ook verworpen.

Toen stelde de heer Mackay een ander voor, dat aangenomen het art. 110 werd van 't regeeringsreglement, nadat door 't aannemen van 't amendement van Bosse de woorden „in 't belang van den Staat” weer werden veranderd in: „ter verzekering der openbare orde.”

Het amendement Mackay werd met 31 tegen 24 stemmen aangenomen; art. 110 luidt thans:

„Het toezicht der regeering wordt bij algemeene verordening geregeld in overeenstemming met het beginsel, dat het door de drukpers openbaren van gedachten of gevoelens en het toelaten van elders dan in Nederlandsch-Indië gedrukte stukken geene andere belemmering mogen ondervinden, dan tot verzekering der openbare orde gevonden wordt.

„In Nederland gedrukte stukken worden onbelemmerd toegelaten, behoudens ieders verantwoordelijkheid, volgens algemeene regels te stellen”.

Weinig kon men toen nog vermoeden dat de „algemeene verordening” zou zijn het zoo vaak bestreden, het alle vrije uiting onderdrukkende „gewrocht der duisternis”.

Dit reglement werd aan den Gouverneur-Generaal gezonden ter afkondiging.

Men kende dit reglement nog niet, en toen daarover uit Indië geruchten kwamen, wilde men het niet geloven.

Maar toen de geruchten waarheid bleken te zijn, toen men het drukpersreglement onder oogen kreeg, toen trilde een kreet van verontwaardiging.

Terecht noodigde Thorbecke de regeering uit een wedergade van dit reglement te noemen.

De Minister draaide er wat om heen.

„In de eerste „toelichting” moet het reglement zoo streng zijn om de Europeesche bevolking en meent men het er voor de inlandsche ook wel mee te kunnen doen. In de tweede „toelichting” is het alleen zoo gestreng om de inlandsche bevolking en zal de Europeesche, ofschoon zij zooveel gestrengheid niet behoefde, zich er daarom aan moeten onderwerpen”⁵⁾

De verontwaardiging was groot. Hiervan geeft b.v. ook blijk het „Tijdschrift voor Ned.-Indië” dat alleen in 1857 (het reglement verscheen in 1859), 8 hoofdstukken aan dit „gewrocht” wijdt.

Een veroordeeling daarvan vinden we b.v. op bldz. 348 in een gesprek.

— „Ik noem het een monstrum horrendum!

— „Een opborreling uit de helpoel.

— „Een ministerieëel schandstuk. Enz.

— „En welk eene verdediging! De Protestant schreeuwt tegen het Jezuïtisme; maar erger Jezuïten-stuk kon niet geschreven zijn, zelfs door Ignatius, of een der genen die

(Zie vervolg Tweede Blad).

⁵⁾ „Tijdschrift voor Ned.-Indië jaargang 1857 blz. 347.

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 24 NOVEMBER 1904. No. 8.

„het hem verbeterd hebben. Dat noemen de heeren „gemeen „overleg”!”

Maar och, de verontwaardiging was spoedig voorbij. Nog altijd, niettegenstaande verscheidene der heftigste aanvallers later zelf aan de groene tafel plaats namen „verheugt” Indië zich in het bezit van „het gewrocht der duisternis”.

Ja, het is zelfs voorgekomen dat dit reglement nog niet streng genoeg bevonden werd, en men met terzijdestelling ervan schrijvers uit Indië verbande!!!

Het Hollandsche volk protesteerde toen natuurlijk niet.

En of de bannelingen zich al tot de kamer wendden het hielp niets.

Zij bleven uit de bezittingen verwijderd.

J.

(Wordt vervolgd).

Over: Prof. Bolland.

Aan N. G. K.

Enkele opmerkingen moeten mij uit de pen, naar aanleiding van het stukje van den heer N. G. K., die in het vorige S. W. nummer met zoo waarlijke bezadigdheid zijn wijze raad heeft willen uitstrooien over de overmoedige hoofden van jeugdige Bolland-willenden, aan wie hij in zoo zeer te waardeeren bezorgdheid de vraag doet: „Weten deze vijf en twintig (60) wel, wat ze eigenlijk gaan beginnen?”

In alle erkentelijkheid voor zijn angstvallig, welwillend toezicht zou ik, van deze gelegenheid gebruik makend, wel eens de vraag willen doen: „Weet de heer N. G. K. wel wat Prof. Bolland eigenlijk met zijn colleges wil?”

Ware het geweest, dat de opvattingen van den heer N. G. K. over de bedoelingen van Bolland's colleges de juiste waren, ik zou de eerste zijn geweest die zich aan zijn zijde had gesteld, zijn waarschuwing helpend te verbreiden, en zeker had ik dan niet de partij gekozen van hen die Bolland's colleges in Delft willen halen.

Ook mij is de wijsbegeerte „te goed en te ernstig” om door Jan en alleman eens op een blauwen Maandag te zien onderhanden genomen, om door hen te worden belieft hebbend” zonder dat een waarachtig innerlijk besef van het diep mooie dat grondige studie voelen doet, hen opvoert tot in hoog edele emotie. Te onrustbarend in omvang reeds, o jammer, merken wij om ons heen, vooral in onze studentenwereld, een angstig oppervlakkig, ja naïef gepruts op, in geestelijke, zoowel als verstandelijke studie, tot eigen schade en schande zoo onbedekt aanschouwelijk voorgesteld in zoo akelig veel „volbloed”-socialisten, materialisten, theosofen enz. enz.: altermaal „beoefenaars” zijnde van even zooveel categorieën van studie die ook zoo „ernstig en zoo goed” zijn.

Het komt mij echter voor dat de heer N. G. K. grootendeels onbekend is met het streven van Prof. Bolland in zijn college-cursussen. Raadzaam acht ik het daarom ook ter wille van hen, die mogelijk zijn afgeschrikt door des heeren K's zwaarwegende, geauthoriseerde klinkende raadgevingen, een ander licht, mogelijk iets hoopvoller, op deze zaak te doen vallen.

De bedoeling van Prof. B's cursussen is n.l. in geenendeel van zijn auditorium een schaar van Hegeliaansche wijsgeeren te trachten te maken, noch om van zijn hoorders te eischen hand in hand met zijn colleges, „de Hegelsche Philosophie te gaan bestudeeren”, noch naast de studie-onzer Polytechnische School, „met volle volle kracht, met hart en ziel zich aan de wijsbegeerte te wijden”.

Neen, niemand is er meer dan Prof. Bolland van overtuigd dat aan onze zware studie (of aan die der andere Universiteiten) een diep grondige studie van Hegelsche leerstellingen een onmogelijke associatie zou zijn. Geheel in verband met deze overtuiging heeft hij dan ook het plan zijner cursussen opgesteld

„Ik geef mijn auditorium geen nieuwe kennis”, „ik leer ze niets nieuws”; aldus zijn eigene woorden in een persoonlijk onderhoud met steller dezes; „ik spreek u van de wiskunde, ik doe u dieper zien in het wezen van de wiskunde, maar ik zelf ben geen wiskunstenaar; en zoo

„gelijk met alle andere wetenschappen, peripheer aan de wijsbegeerte als middelpunt. Het doel mijner voordrachten is slechts den hoorder uit den dommel van onbewustheid wakker te roepen.

„Niet voor men een 40 à 50-tal mijner lessen zal hebben gehoord zal men zich voelen ontwaken van uit een somnambule slaap in een leven van hooger wijsheid, van zuiverder begrip van het Begrip. Ik weet evengoed als ieder ander, dat de diploma's zoo maar niet door jellui worden gestolen!”

Gelijktijdige studie der Philosophie zou beiden schade n, doch het volgehouden aanhooren (zonder dictaat maken) zijner lessen, zal stichting geven; door deze lessen alleen reeds wil Z.H.Gl. trachten „besef van het ware, in redelijkheid te wekken.” Zou er niet minstens evenveel „stichting” kunnen zijn in zijne lessen, als in zoo menig Zondagochtenduur in geloovigen deemoed doorgebracht voor een door „Christelijk besef” trillende kansel?

In het voorwoord zijner: „Zuivere Rede, een boek voor vrienden der Wijsheid” verklaart hij zich uitdrukkelijk over de bedoeling en het nut zijner lessen waardoor men: „het woord van de redeleer op zich (laat) werken uit de leerstoel; van het *collegium logicum*, schrijft hij, in den ten onzent vroeger niet geleerden en te Leiden voor het eerst door schrijver dezer kenbaar gewordenen zin, zal (de „hoorder) geestelijk vrijer, dat is menschelijker, worden en drie cursussen van een 20-tal lessen ieder, zullen allicht in zijn begrip „wonderen” doen”.

Met nadruk herhaalt hij in zijn colleges in andere academie-steden, dat het hem niet te doen is van zijn hoorders „wijsgeeren” te maken. Hij wil slechts door zijn lessen, zijn invloed op de aanwezige denkvermogens tot ontwikkeling doen inwerken, opdat misschien een enkele in zijn studie naderhand dieper zal kunnen indringen, voortbouwend op de door zijn colleges gelegde basis, doch opdat in elk geval allen een grootere rijkdom van begrip zich zullen eigen maken, hetgeen evenzeer van noode is voor elk mensch, 't zij hij filosoof is, 't zij hij iemand is die zich slechts bezig houdt op de weg van studie hem door zijn „vakverbijzondering” aangewezen.

De mogelijkheid, dat hierdoor gevormd wordt: „een massa „oppervlakkige, halve- en schijnkennis, die niet dan een zeer „slechte invloed kan hebben op ons heele intellectuele leven” zou ik den heer N. G. K. willen raden maar ter beoordeeling van Prof. Bolland over te laten.

Aldus van een gansch andere opvatting over het doel en gevolg van Prof. Bolland's colleges uitgaande als de heer N. G. K., bovendien gesteund en persoonlijk ingelicht als ik mij gevoel door een autoriteit, die ik in dezen wel tot de allerhoogste mag rekenen, zal de heer N. G. K. mij, naar ik hoop, wel willen verontschuldigen, als ik in alle bescheiden nederigheid, en nederige bescheidenheid van harte blijf hopen, dat er onder de groote 1000 hier studeerenden, toch wel minstens een 30 à 40 te vinden zullen zijn, in wie de zang der ziel, en het woord van het verstand in genoegzame duidelijkheid oprilt tot de hoogte van hun rijker bewustzijn, om in dankbaarheid de geboden gelegenheid aan te vatten eens per week van 7—9 te zaam te komen neerzitten, te luisteren naar Een die komt om te spreken van Wijsheid, van Redelijkheid en van Begrip, puur en alleen omdat hij hoopt dat hij daarmee onvergankelijke hulp kan brengen aan hem wiens gemoed een zekere rijpheid heeft gekregen, waardoor het zich somwijlen op wil heffen van uit de koude materie onzer verbijzonderde wetenschappen tot op hoogte waar het leven rijker wordt door duidelijker rede uit ons eigen Ik geboren, en door klaarder begrip door ons Ik gewekt.

Dan zullen we misschien van die uren iets grooters meebrengen in ons leven, waardoor we in dat leven meer zullen kunnen doen, meer zullen kunnen zijn.

„Kennis” zullen we er niet in meerdere mate opdoen; slechts meerdere groei, grooter rijpheid zal ons geworden: in ons zelf, door Bolland „uit” ons zelf.

De oppervlakkige woordenwerpinkjes over „Bollandmanie” en „de bon ton van mee te willen hegelen”, heb ik met een welwillend lippenspel, en goedig wang-beweeg bij mijn Ware-Jacob-c.s.-snippers gesorteerd, die verzameld, misschien nog eenig genoeg kunnen verschaffen aan den een of ander onbetekenend leuteraar die op mijn kamer liever maar met iets moet worden beziggehouden, dan hem de gelegenheid te geven domheden en trulligheden te kunnen zeggen. Die zal 't wel leuk vinden!

A. T. Ns.

LITTERATUUR EN KUNST.

Vrije Studie.

EDUARD VERKADE: MACBETH.

Donderdagavond werd mij een nieuw gezichtspunt geopend op de kunst der voordracht.

Vroeger docht mij onjuist de bewering van Van Deyssel, als zou de voordracht zijn een kunst op zichzelf, die niet als voorlezing zich hoofdzakelijk richtte op weergave van den geest van den schrijver.

Doch de beoordeeling van dezen geest blijft afhankelijk van persoonlijk temperament, absoluut is ze nooit. Eduard Verkade maakte mij dit duidelijk: zijn opvatting was een geheel andere dan die welke ik mij gevormd had en toch voelde ik haar recht van bestaan.

Hij wil niet geven een tooneelspel, hij geeft stemming. Daartoe staat hij in een omgeving die past bij zijn opvatting van het stuk, in kleeding zooals hij die wil, en dit is iets zeer goeds in zijn streven.

Hier werd waarlijk het stuk gedragen door zijn inkleeding, 't was niet als bij de gewone voordracht van een man in rok op een leelijk tooneel, waar men mogelijken indruk van wat men ziet, zoodra mogelijk elimineeren moet daar die steeds storend is. Kleur en ook vorm van kleeding en omgeving zijn zeer, zeer mooi.

Maar wat me weer speet, was dat Verkade symptomen van beroepskunstenaarschap vertoont. Sarah Berhardt heeft gezegd dat 't ideaal voor tooneelspelen was, automatisch zonder emotie te weten hoe men dit of dat doen of zeggen moest. Maar dit blijft bedrog, 't is als het ideaal eener fabriek van kunstmatige bloemen, 't is onwaar, 't geeft niet wat het geven moet en moet daardoor de menschen wennen met onwaarheid tevreden te zijn.

Dit voelde ik ook van tijd tot tijd in Verkade. Hij heeft zich een opvatting gevormd en kan niet weer ieder maal zich er zoo indenken als een amateur van veel minder gehalte doen zou. Daardoor wordt de voordracht soms wat gevoelloos, maar dit is slechts een enkele maal; de rest geeft ons ten volle de persoonlijke opvatting. Hoe mooi ik deze ook vind is ze mij te beschouwend. Als ik Macbeth lees voel ik me, als was ik zelf medewerkend en lijdend in het drama. Bij dezen voordrager blijf ik er om zoo te zeggen boven staan, ik leef niet zelf door de ellende van al die levens, maar ik beschouw de demonische stemming, al de geweldigheid van hartstochten en den gruwel van wroeging. Ondanks dit alles weet ik dat de geheele indruk van Macbeth bij mij noodzakelijk den invloed zal ondervinden van Verkade's spel. Dat ik bij nogmaals herlezen steeds voor me zal zien een paarsche figuur, zich bewegend in een omgeving van somberheid en duister; dat ik steeds zal hooren de werkelijke superieure wijze waarop hij bijv. de slaapwandelende lady Macbeth voorstelde, den griezelen van het gesprek na den moord en zoo andere deelen, die uiterst goed waren.

R. V.

HAARLEMSCH TOONEEL.

De Koopman van Venetië.

Wanneer een spel, als De koopman van Venetië opgevoerd wordt, dan zal men over het algemeen niet kunnen zeggen, dat de opvoering U meer genoegen geeft dan de lezing van het stuk.

Wanneer een mijnheer van Staalduinen Uw voorstellingsvermogen poogt te hulp te komen, door zich bruin te maken en als Prins van Marokko te verschijnen, wanneer een zekere R. J. Bouwmeester, (niet de groote en niet de kleine en ook niet broer Bouwmeester, maar een 4e uit dat geslacht) U poogt te laten zien hoe een edelman zich voordoet, op een wijze die U den een of anderen commis-voyageur of dassenwinkel-bediende snel voor den geest roept; dan kan U dat onmogelijk zéér bevredigen.

Laat ik zeggen, wat we gisteravond te zien kregen: Een Shylock en z'n knecht, die U menschen deden zien, en een menigte mannekens en vrouwkens, die U deden zien hoe een tooneel-edelman of vrouw er uit ziet.

Ik wil dat niemand kwalijk nemen: een Louis de Vries

weet wél hoe de personen uit „De Jonge Jan” zich gedragen, hij heeft dat gezien, in 't gewone leven het kunnen bestudeeren; maar wat weet Louis de Vries in godes naam af van de gedragingen van een Antonie, een Koopman van Venetië, wat weet een Erfmann van Bassanio, z'n vriend.

Och, ze kennen het lesje der tooneelspeelkunst: doe zóó, maak dat gebaar en gij zijt „edelman”.

Maar als ik terugdenk aan Shylock, dan zie 'k hem als een lichte plek op donkre achtergrond.

Wanneer hij op 't tooneel was, zaagt gij slechts den Jood en niet Bouwmeester, die spéelde voor Jood.

En dat is het verschil met b.v. J. J. Brongers, die Tubald voorstelde, ook een Jood.

Nu zag men steeds Shylock met Brongers in Jodenkleedij, maar nooit Shylock met Tubald. En al zegt gij mij: Bouwmeester overdrijft, is te kunstig, ik zeg U wat doet het er toe, als gij slechts den indruk krijgt van Shylock, den Jood.

En z'n zoon, een spruit waarop Bouwmeester trotsch mag zijn, gaf een zéer verdienstelijke Lancelot.

Zij beiden maakten véel goed.

Wat de verdere opvoering betreft: de tooneelsten schenen het prettig te vinden de onwaarschijnlijkheid ten tooneele te voeren.

Een huis, dat de markt versierde, verdween een tafereel later daar vandaan, om naast een brug op te rijzen.

Dit is echter niet zoo heel erg, evenmin wil ik aanmerkingen maken op de zeer armoedige stoffeering der zaal waarin een paar empire stoeltjes prijken, evenmin op de alleronwaarschijnlijkste kleur der 3 kastjes, daarvoor zijn we in Delft; maar toch zou ik wenschen, dat als in 't laatste tafereel de schoone Portia verschijnt als rechter, zij zich wat beter in die functie kleedde en gebaarde.

Nu was het zoo onaannemelijk dat de verliefde Bassanio haar niet zoude herkennen, dat dit het gansche einde onzinnig maakte.

Dat het niet belachelijk werd dankte men slechts Bouwmeester, die te zéer boeide om erg veel op 't andere te letten.

De Doge van Venetië was kostbaar uitgerust — hij deed sterk aan Jan Klaassen denken.

Rest nog te vermelden, dat mej. Beekman eene zenuwachtige Nerissa was, Portia lang niet goed, vooral in 't laatste bedrijf en dat Jessica goddank niet hinderlijk was als zoovelen.

De zaal was ondertusschen stampvol, gevuld met een publiek dat voor de eene helft zeer ernstig keek als Shylock z'n baard krauwde en voor de andere helft verstolen grinnekte.

Een schoon effect maakte het, toen Bouwmeester aan 't eind teruggeroepen verscheen in een soort bruine pij, met bloot halsje....

Als men nu ook groot tooneelspeler is....

Nog dient opgemerkt, dat de hoorn in een der tafereelen zeer schoon valsch blies.

Dat de versjes uit de kastjes door hun gedwongen rijmen van de lippen der aanbidders klonken als St. Nicolaas-verzen behoeft wel geen betoog.

Wanneer gij een stuk van Shaekespeare lief hebt en gij wilt het niet bedorven zien: ga dan niet naar het Haarlemsch Tooneel.

Wilt gij een goede Shylock en een goede Lancelot zien, zoo ga er heen, maar sluit uwe oogen voor het andere.

V. B.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Senaats-Candidaten, voorgesteld door den Senaat:

J. H. TELDERS, President.

R. VER LOREN VAN THEMAAT, Secretaris.

W. J. MODDERMAN, Thesaurier.

D. CROLL, Vice-President, Archivaris.

H. G. GENTIS, Vice-Secretaris, Commissaris.

D. S. A. PH. V.

Het Bestuur heeft zich als volgt samengesteld:

H. D. E. G. ZOETELIEF NORMAN, President.

F. LIEBERT, Secretaris.

E. FERMAN, Thesaurier.

P. J. MIKMAK, Comm. van het Materieel.

LAGA.

Het Bestuur heeft zich als volgt samengesteld:

L. MANGELAAR MEERTENS, President.
P. C. S. VAN HATTEM, Secretaris.
J. W. MAAS, Thezaurier.
J. B. VAN HEUTSZ, } Commissarissen.
F. H. DE FREYTAG, }

De Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten Almanak maakt bekend, dat **ter invulling van de adressen**, een naamlijst der ingeschrevenen ligt bij den Uitgever van den Almanak J. WALTMAN Jr. Binnenwatersloot, en in de keuken der P. S. tot 12 uur en op de S. P. na 12 uur.

G. J. PIJNACKER HORDIJK,
Secretaris.

CORRESPONDENTIE.

Aan G. v. d. K.

Door gebrek aan tijd kan ik uw aanval op de Theosofische lectuur eerst in het volgend Weekblad beantwoorden.
J. L.

ADVERTENTIEN.

TE KOOP:

een zwart BORD.

Te bezichtigen bij den heer C. W. VAN DER SNEL, Koornmarkt 68.

Eettafel aangeboden.

Adres OUDE DELFT 128a.

Bierbottelarij „BAVARIA”.

L. PENNING. -- DELFT.

Vraag het **PILSENER-BIER** in Champagne-flesschen met kurksluiting.
’t is onovertroffen.

Voorhanden bij J. WALTMAN Jr.:
een serie Postkaarten,

met afbeeldingen van de verschillende gebouwen der P. S.

Deze serie wordt steeds uitgebreid.

Verkrijgbaar à **3 cts** per stuk.

De firma AU BON MARCHÉ,
Lange Poten, DEN HAAG,

Magazijn van Heeren Mode-Artikelen, maakt bekend dat zij een Agentschap gevestigd heeft bij A. F. BOSMAN, Stoomververij, Oude Delft 72.

AGENDA.

DELFT.

Donderdag 1 December. Schouwburg Stads Doelen. Rotterdamsch Tooneelgezelschap; 3e abonnementsvoorstelling: „Kleine menschen”; 7½ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 25 Nov. Dierentuin. Fransche Opera: „La fille de madame Angot”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „Opstanding”; 8 uur.

Zaterdag 26 Nov. Fransche Opera: „Hérodiade”; 8 uur.

Zondag 27 Nov. Gebouw voor K. en W. Ned. tooneelgezelschap: „Zaza”; 8 uur.

Maandag 28 Nov. Fransche Opera: „Le grand mogol”; 8 u.

ROTTERDAM.

Vrijdag 25 Nov. Groote Schouwburg: „Kleine menschen”; 8 uur.

Dinsdag 29 Nov. Harmonie. Gemengd koor: „Das Lied von der Glocke”; 8 uur.

Prijscourant van Wijnen

van

The Continental Bodega Cy.

Vertegenwoordiger voor DELFT: L. PENNING.

ROODE PORT.	van af f 1,25 tot f 3,40
WITTE PORT.	” ” 1,25 ” ” 3,40
SHERRY.	” ” 1,40 ” ” 3,—
MADERA.	” ” 1,50 ” ” 2,25
ROODE BORDEAUXWIJN	” ” 0,65
WITTE BORDEAUX	” ” 0,80
COGNAC	” ” 1,75 ” ” 5,—
CHAMPAGNE	” ” 1,75 ” ” 5,—

Aanbevelend,

L. PENNING.

Delftsche Limonade Siropen.

AARDBEIEN, ANANAS, CITROEN,
FRAMBOZEN, GRENADINE, KERSEN,
MANDARIJN EN SINAASAPPEL,
per flesch f **0.75**, 6 flesschen franco door Nederland.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH,
NIEUWE LANGENDIJK 50.

Abonneert u op:

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f **4,—** per jaar (bij vooruitbetaling).

Uitgever:

J. WALTMAN JR. - DELFT.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.
Pilsener Urquell. Spatenbier.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Voorhanden bij J. WALTMAN Jr.:
Nieuwe goedkope Uitgave

VAN DE
SCHETSEN
 VAN
SAMUEL FALKLAND.
 (HERMAN HEIJERMANS JR.)

ZES BUNDELS.

Prijs ingen. f 1,25; geb. in fraai linnen f 1,50.

Er is geen overdrijving in de uitspraak, dat de **Falklandjes** populaire lectuur zijn in den besten zin van het woord, en dat iedere nieuwe bundel in de meest uiteenloopende kringen van het lezend publiek met vreugde begroet wordt. Vooral aan humor van de echte, voorname, levenwekkende soort, ontbreekt het de Nederlandsche letteren maar al te zeer.

En waar zal men dien beter en overvloediger vinden dan in de Schetsen van SAMUEL FALKLAND?

De openbare meening heeft zich met nadruk en onveranderlijk ten gunste dezer Schetsen uitgesproken. En terecht. **Falkland** moge soms luchtig zijn, vluchtig is hij nooit. Hij geeft steeds iets te overdenken en te bewonderen; hoe verschillend van stemming, hoe rijk aan afwisseling zijn Schetsen zijn, elk op zichzelf bevatten ze een schat van dichtelijk gevoel, onuitputtelijke fantasie, onweerstaanbaren humor. Weinigen zullen het er bij één gelaten hebben: wie begonnen is zich 'n bundel van deze Schetsen aan te schaffen, zal den lust gevoeld hebben **Falkland's** werk compleet te bezitten.

De nieuwe, goedkope uitgave nu, die door het vorenstaande wordt ingeleid, maakt het iedereen mogelijk zich een volledige serie Schetsen aan te schaffen. **Deze Serie toch, uit zes deelen bestaande, in handig formaat, met fraaie letter, op best papier gedrukt, kost slecht f 1,25 per deel, keurig ingenaaid, en in fraai souple linnen gebonden f 1,50.**

Wij betwijfelen het niet, of deze oplaag zal spoedig uitverkocht zijn.

Bij den Boekhandelaar J. WALTMAN Jr. is gelegenheid tot intekening op de Hollandsche vertaling van het bekende werk van

JEAN JAURÈS
**Geschiedenis der
 Fransche Revolutie**

door W. VAN RAVESTEIJN Jr.

Het verschijnt in ca. 13 deeltjes (van 6 à 7 vel druks) à 50 cent, fraai geïllustreerd met portretten en platen, meest naar *oorspronkelijke gravures* uit dien tijd, benevens een kleiner aantal *gekleurde platen*.

Het eerste deeltje verschijnt binnenkort.

HEDEN VERSCHEEN:

**Waltman's Technische Kalender
 Vloeimap voor 1905.**

Met de meest voorkomende opgaven van Soortelijk gewicht van Metalen, Houtsoorten (winddroog), Steensoorten, Smeltemperatuur in graden Celsius, Inhouden van vlakke figuren, Inhouden en ronde oppervlakken van lichamen, Berekenen van scheefhoekige vlakke driehoeken, Goniometrische formules enz. enz.

Met het gebruik van deze Kalender Vloeimap voorkomt men het herhaaldelijk naslaan van Hütte Ingenieurs Taschenbuch.

Prijs f 1,50.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den Uitgever

J. WALTMAN Jr.,
 Binnenwatersloot.

Voor Liefhebbers van Honden.

HEDEN VERSCHEEN:

HONDENRASSEN.

Punten, Beschrijving, Eigenschappen,
 Gebreken, enz.

DOOR

H. A. GRAAF VAN BYLANDT.

2 zware kwarto deelen, elk bijna **900 Pagina's** groot, gedrukt op fijn Clichépapier op een onzer beste inrichtingen.

Prijs: gebrocheerd f 30,-, in prachtige stempelbanden, kop verguld en in kokers f 35,-.

DEEL I: **JACHTHONDEN** met ruim 1000 afbeeldingen, 2150 honden voorstellende.

DEEL II: **NIET-JACHTHONDEN** met 1300 afbeeldingen, 1950 honden voorstellende.

Het is een reuzenwerk geweest, dat jaren arbeid kostte en het was een eigenaardig denkbeeld van den schrijver om het in vier talen te laten verschijnen. Hierdoor kreeg men een vollediger overzicht, daar thans elk ras in zijn eigen taal beschreven wordt, terwijl dikwijls ditzelfde ras in andere landen afwijkende raspunten heeft en tevens was het hierdoor mogelijk, viermaal zooveel illustraties te geven en goede afbeeldingen zeggen meer dan droge opsommingen, en last not least, is thans het boek over de geheele wereld leesbaar geworden.

Gedurende de afgelopen zeven jaar — daar het reeds 7 jaar geleden is, dat „Les Races des Chiens” van denzelfden auteur is verschenen — zijn er heel wat veranderingen in de raspunten gekomen, en menig nieuw ras is de reeds zoo uitgebreide hondenstaalkaart komen vergrooten.

Uit dit werk van den schrijver zijn dan ook alléén eenige mooie illustraties overgenomen en thans gecompleteerd tot een verzameling van 2500 afbeeldingen, meer dan 4000 honden voorstellende.

„Hondenrassen” is door den schrijver opgedragen aan de Kon. Jachtvereniging „Nimrod”, aan wier hoofd Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden staat, wien het behaagd heeft deze opdracht te aanvaarden.

Reeds de band doet aangenaam aan door de fors ge-teekende hondengroep, van den bekenden Engelschen schilder R. Moore; een tweede, fijner bewerkte groep, siert het titelblad.

De geïllustreerde technische benamingen gaan vooraf aan de beschrijving van het eerste ras. Daar zij in vier talen voorkomen, vormen zij als het ware een gemakkelijk te raadplegen woordenboek.

Fraaie groepen van de schilders mej. Maud Earl en de H.H. Eerelman, Wardle, Mahler, Moore, Sperling, Deiker, Arnold, Vollrath, Bengel, Strebel, Hunt, Boland, Hulk, Le Gras enz., wisselen in bonte rij af met fotografieën naar de natuur genomen.

Voorhanden bij den Boekhandelaar

J. WALTMAN Jr.,
 Binnenwatersloot.